

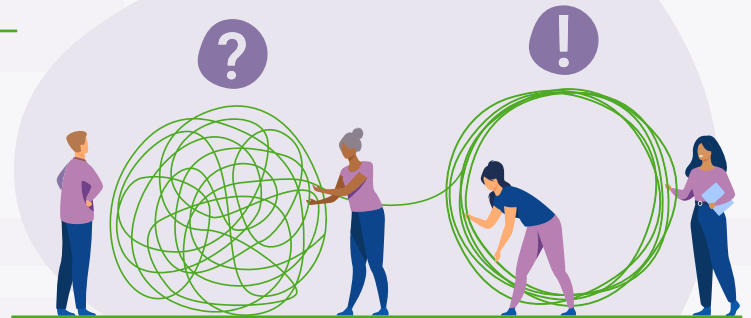
Routekaart voor collectief werken

1. Het verkennen van een veelvoorkomend sociaal vraagstuk in de wijk

2. Maak een plan van aanpak

4. Leren, bijsturen en afronden

3. In uitvoering; samen aan de slag

Wat is collectief werken?

Collectief werken houdt in dat maatschappelijke organisaties - waaronder sociale wijkteams - op zoek gaan naar:

- Welke vragen/problemen van inwoners in de wijk veel voorkomen.
- Op zoek gaan naar collectieve oplossingen voor de veelvoorkomende problemen.
- Daarbij zoveel mogelijk aansluiten op initiatieven die er al zijn in een buurt of wijk.
- Zo nodig samen met andere organisaties en/of inwoners faciliteren wat er ontbreekt.

Waarom collectief werken?

Zo kunnen alle betrokkenen hun rol nemen en levert hun samenwerking meer op.

Inwoners geven vaak de voorkeur aan collectieve activiteiten omdat...

- Problemen niet worden geïndividualiseerd maar genormaliseerd en persoonlijke ontwikkeling en competenties worden gestimuleerd.
- Hun sociale netwerk groter wordt en de onderlinge zorgzaamheid en omzien naar elkaar rond hen versterkt.
- Zij mede vorm geven aan de activiteiten.

Professionals in de uitvoering zien kansen in collectief werken omdat...

- Zij signaleren dat bij inwoners zich vaak dezelfde problematiek voordoet.
- Samenwerken met partners in de wijk betere oplossingen brengt en energie geeft.
- Problematiek duurzamer is op te lossen en soms ook is te voorkómen.

Beleidsmakers van gemeenten realiseren zich dat...

- Een opdracht tot collectief werken helpend is; het is vaak een nieuwe manier van werken waarbij de omslag wordt gemaakt van individueel naar collectief.
- De waarde van inzet van actieve inwoners optimaal wordt benut.
- Passende randvoorwaarden helpen om inwoners en professionals hierin te laten samenwerken.

Stap 1. Het verkennen van een veelvoorkomend sociaal vraagstuk in de wijk

Verken het vraagstuk en maak gebruik van signalen en data

- Begin bij wat jij en/of je (sociaal) team signaleren: welke vragen of problematiek komen vaak terug? Denk bijvoorbeeld aan vechtscheidingen, geldzorgen en eenzaamheid.
- Verzamel relevante informatie en data, bijvoorbeeld over versterkte beschikkingen, demografische kenmerken en veiligheid. Bevraag ook inwoners(organisaties) en professionals. Lees over de mogelijkheden in de [infographic Zicht op veelvoorkomende problematiek](#).
- Ga na: wat speelt er, is de problematiek voldoende helder, is het beeld volledig?

Ga na of er al passende voorzieningen of activiteiten zijn voor dit vraagstuk

- Wat bestaat er qua voorzieningen en activiteiten, formeel en informeel, want als er al in wordt voorzien kun je daar naar doorverwijzen.
- Zijn er meerdere voorzieningen nodig om de vraag op te lossen? Zo ja, hoe werken die dan samen? En hoe zorg je voor samenhang en eventuele afstemming?
- Onderzoek of de beschikbare voorzieningen goed aansluiten bij de behoefte van inwoners. Vraag inwoners bijvoorbeeld: waar hebben jullie in deze situatie behoefte aan? Helpen de huidige voorzieningen of activiteiten? Welke kansen zien jullie voor verbetering?

Tip: Breng inwoners samen die hierover willen meedenken. Denk bijvoorbeeld aan een verhalenavond of focusgroep.

Wie is aan zet?

Als er geen passende oplossing/voorziening voorhanden is, dan zijn er drie opties:

- a. Wij als (sociaal) team zijn aan zet en gaan het zelf doen. Dit vraagstuk vraagt niet om samenwerking met andere maatschappelijke organisaties, maar het betrekken van actieve inwoners om te horen waarmee zij geholpen zouden zijn.
- b. Wij brengen relevante partijen samen om dit vraagstuk op te pakken --> Ga door naar stap 2.
- c. Een andere partij is aan zet. Als (sociaal) team kun je het signaal overbrengen en aangeven wat je erin kunt betekenen.

Stap 2. Maak een plan van aanpak

Wanneer meerdere maatschappelijke partners nodig zijn voor de collectieve oplossing:

- Beantwoordt de vraag waarom jullie dit project opstarten. Welk probleem wil je oplossen of welke kansen wil je verzilveren, wat is de bedoeling, wat is jullie visie en wat is het gewenste eindresultaat? Spreek verwachtingen en ambities naar elkaar uit.
- Stel een compacte werkgroep samen en benoem de kartrekkers (kijk aan het eind van deze routekaart voor meer randvoorwaarden). Het is van belang dat de leden van de werkgroep geïnteresseerd zijn en zich verantwoordelijk voelen en mandaat hebben om taken op te pakken.
- Betrek in de werkgroep inwoners en/of ervaringsdeskundigen, zij helpen beter passende oplossingen te vinden, of zorg dat zij regelmatig worden geraadpleegd. Doe dit van meet af aan, zo deel je eigenaarschap. Toets de oplossingen desgewenst ook nog bij een bredere groep inwoners.
- Wissel uit over wat jullie willen bereiken, stel samen de bedoeling en de doelen vast.
- Maak afspraken over ieders rol en bijdrage en leg die vast in een plan. Daarin staat dan: welk vraagstuk jullie oppakken, wat je wilt bereiken, hoe je dat gaat aanpakken, wie betrokken zijn en wat zij oppakken en wanneer jullie wat willen opleveren.

Stap 3. In uitvoering; samen aan de slag

Onder verantwoordelijkheid van de werkgroep wordt de collectieve voorziening of activiteit in uitvoering genomen

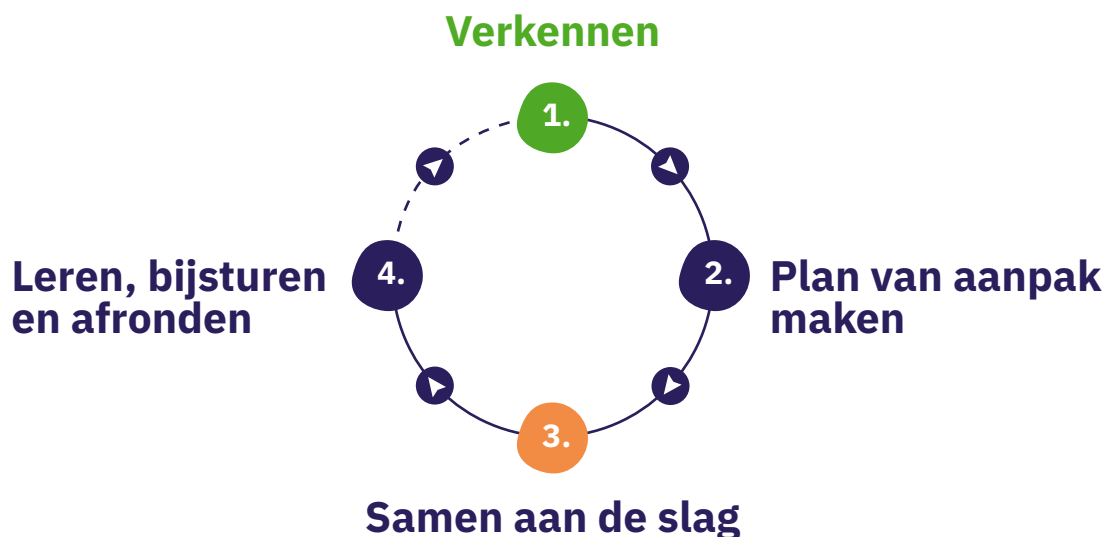
- Levert ieder zijn bijdrage? Ga zo nodig in gesprek en terug naar stap 2.
- Samen volg je de voortgang, je evalueert tussentijds en past aan waar nodig. Inwoners worden bij de (tussen)evaluatie betrokken.
- Vier tussentijdse successen.
- Communiceer over de resultaten.

Stap 4. Leren, bijsturen en afronden

Wanneer meerdere maatschappelijke partners nodig zijn voor de collectieve oplossing:

- Evalueer of de voorziening of activiteit(en) het gewenste effect hebben voor het sociale vraagstuk? Zo niet, ga terug naar stap 1.
- Bespreek wat er nodig is om de voorziening of activiteit door te kunnen laten gaan, en hoe dat geregeld kan worden, wat is daarvoor nodig?
- Is het voortbestaan van de werkgroep wenselijk (valt er nog iets aan te jagen?) of is het in het reguliere aanbod op te nemen?

Meer inspiratie en handvatten opdoen?

Kijk naar [Beslisbomen voor het werken aan leefbaarheid in de buurt](#).

De beslisbomen bestaan uit vier fasen: de startfase, richtfase, actiefase en de evaluatiefase. Oftewel: samen de buurt ontdekken, samen doelen stellen en een plan maken, samen doen en samen leren en bijsturen.

Wat helpt bij collectief werken? Vul de juiste randvoorwaarden in:

Ondersteunende opdracht/regie

- ✔ De gemeente maakt in beleid en opdrachten aan maatschappelijke organisaties duidelijk dat zij collectief werken steunt (bijvoorbeeld door 'collectief waar mogelijk, individueel waar nodig').
- Als blijkt dat partijen niet of niet goed samenwerken aan collectief werken, dan neemt de gemeente daartoe (tijdelijk) de regie.

Een duidelijke taak- en rolverdeling

- ✔ Benoem de (twee) kartrekkers, die samen opwerken en elkaar kunnen vervangen.
- ✔ Formeer een werkgroep die actief aan de slag gaat, maak afspraken over ieders rol en bijdrage en hoe en door wie besluiten worden genomen.

Samenwerking met partners

- ✔ Zorg dat duidelijk is wie contactpersonen zijn bij de organisaties waarmee de werkgroep samenwerkt, hoe/wanneer er contact is en wie wat doet.
- ✔ Ga samen aan de slag!
- Blijf continu bouwen aan vertrouwen; zoek elkaar op, informeer elkaar.

Breng focus aan

- Beantwoordt de vraag waarom jullie dit project opstarten. Welk probleem wil je oplossen of welke kansen wil je verzilveren, wat is de bedoeling, wat is jullie visie en wat het gewenste eindresultaat? Spreek verwachtingen en ambities naar elkaar uit. Benoem het gedeeld belang; dat verbindt en activeert. Zorg voor focus.

Voortgang bewerkstelligen

- Geef er prioriteit aan, tijd in uren/fte en ruimte om taken op te pakken en zorg voor continuïteit in de bemensing.
- De kartrekkers en werkgroep hebben vaste momenten om de voortgang te evalueren en zo nodig samen bij te stellen.
- Waardeer wat jullie met elkaar bereiken, waardeer en steun de kartrekkers.

Reflecteren en leren

- Met een vaste regelmaat is er uitwisseling over de leerpunten met andere groepen die hier ook mee bezig zijn.
- Er is voldoende ruimte voor coaching en deskundigheidsbevordering. Voor kartrekkers zijn kennis en vaardigheden rondom onder andere projectmatig werken, groepsdynamiek en samenwerking van belang.

Colofon

Auteurs: Hilde van Xanten en Silke van Arum
Redactie: Danny Nomden
Vormgeving: buro madam
Datum: januari 2023

© Movisie

Met dank aan Linda Timmermans van Buurteams Utrecht voor haar inhoudelijke bijdrage.

Deze routekaart is tot stand gekomen met subsidie van het ministerie van VWS.

